

ЯК РОМЧИК СТАВ ПЛАСТУНОМ

ОЛЕГ ПІДГІРСЬКИЙ

ЯК РОМЧИК СТАВ ПЛАСТУНОМ

Ілюстрації
Михайла Фартуха

Перевидання книжки здійснюється
за першодруком 1936 р.
(Львів: Світ дитини)

Львів
«Каменяр»
1992

1. ЗУСТРІЧ З ПЛАСТУНАМИ

Вийшов Ромцьо рано з хати
Трохи в полі погуляти.
Бачить — шляхом за домами
Пластуни ідуть рядами.

Мають палиці довгенькі,
І наплечники маленькі,
І ножі в них на ремені
Або топірці сталені,

Щоб чим дров було врубати, —
Ватру в лісі розкладати,
Той котел несе й лопатку, —
А всі рівно йдуть, в порядку,

Виступають бистро й сміло,
Легке в них і зручне тіло,
Всім горять весело очі,
Йдуть відважні та й охочі.

Відділ Ромця вже минає,
Ромцьо тужно поглядає...
Загорілись оченята,
Засвербіли ноженята.

Він пішов би разом з ними,
З пластунами молодими;
Серце в нього з жалю мліє.
Але що ж — піти не сміє!

2. НАГЛА ПОСТАНОВА

Нагло з місця завертає
І біжить та й не зважає...
Кожний гляне і хреститься:
Де це Ромцьо наш спішиться?

Кіт в страху з дороги скочив.
Ромцьо Бурка настолочив,
Наполошив кури й гуси
І страху завдав Маруси.

3. ЧИ МАМА ПОЗВОЛИТЬ?

Так жене, що має сили,
Мовби пси за ним гонили;
Через тини й перелази —
Щось упав чотири рази.

І влітає так до хати,
Де чекає рідна мати.
На коліна припадає:
— Мамцю люба! — так благає.

— Пластуні пішли на вправи
Добувати честі й слави;
Я хотів би йти так само,
Та скажи, кохана мамо,

Що то пластуні, рідненька?
Бо зі щирого серденька
Хочу я до них пристати!
Чи дозволиш, люба мати?

4. МАМИНЕ ОПОВІДАННЯ

— Любий сину, — каже мати, —
Мусиш добре пам'ятати,
Що три правди є на світі,
Знати їх повинні й діти!

П е р ш а правда: якомога
Пам'ятати все про Бога —
Всюди і на кожному кроці
Мати Бога — все на оці!

Д р у г а правда: чесно жити,
Рідний нарід свій любити!
Рідний нарід і край рідний
Твоєї любові гідний!

Т р е т я правда: працювати,
Своїм ближнім помагати!
Як тим правдам будеш вірний,
Українець ти примірний!

5. ПЛАСТУНСЬКІ ЗАПОВІТИ

— А чи знаєш, любий сину,
Хто так робить без упину?
П л а с т у н и так поступають!
Бога в серці завжди мають.

Вміють рідний край любити,
Для народу вміють жити

Своїм ближнім помагають,
Всім на поміч поспішають.

Всяку кривду все касують,
Люблять родичів, шанують;
Лиш добро усюди творять
І неправди не говорять.

Всі живуть з собою дружно,
На ворога ідуть мужньо.
Лиш по правді жити знають,
А неправду все карають.

Та щоб добре це сповняти,
Мусять тіло гартувати,
Мусять серце насталити,
Вчаться скромно й просто жити.

Люблять сонце і свободу,
Поле, ліс і всю природу;
Там і днюють, і ночують,
Там шатра собі будують.

Ясну ватру розкладають,
Красні пісні все співають,
Або роблять різні справи,
Гарні штуки і забави.

Вміють і самі варити
Прості страви знамениті,
Всі живуть, як та родина
Згідна, вірна і єдина.

6. ВИХІД З ХАТИ

Так казала рідна ненька...
І затьохкало серденько
У маленького хлопчини, —
Він за пластунами гине!

Вже вночі не може спати,
Став щось нишком планувати,
Ранком помолився Богу,
Вийшов з хати — і в дорогу!

Десь топір знайшов у сховку
І пластунську хоруговку,
Має трубку, І торбину,
І на воду взяв плящину.

А щоб не голодувати,
Не забув і хліба взяти.
Взяв ще й бурятко печене —
Смаковите, начинене.

Йде весело, йде полями.
Хоч самий, один, без мами.
Він іде пригод шукати,
Пластуном він мусить стати.

7. ПЕРШЕ ДОБРЕ ДІЛО

Так іде він, поспішає,
Опинився вже за гаєм,
Аж тут річка, бистра, гладка,
Там колись була і кладка.

Але, видко, повінь взяла —
Дошка лиш одна стирчала!
Став наш Ромцьо і міркує
Й ніби слово неньки чує:

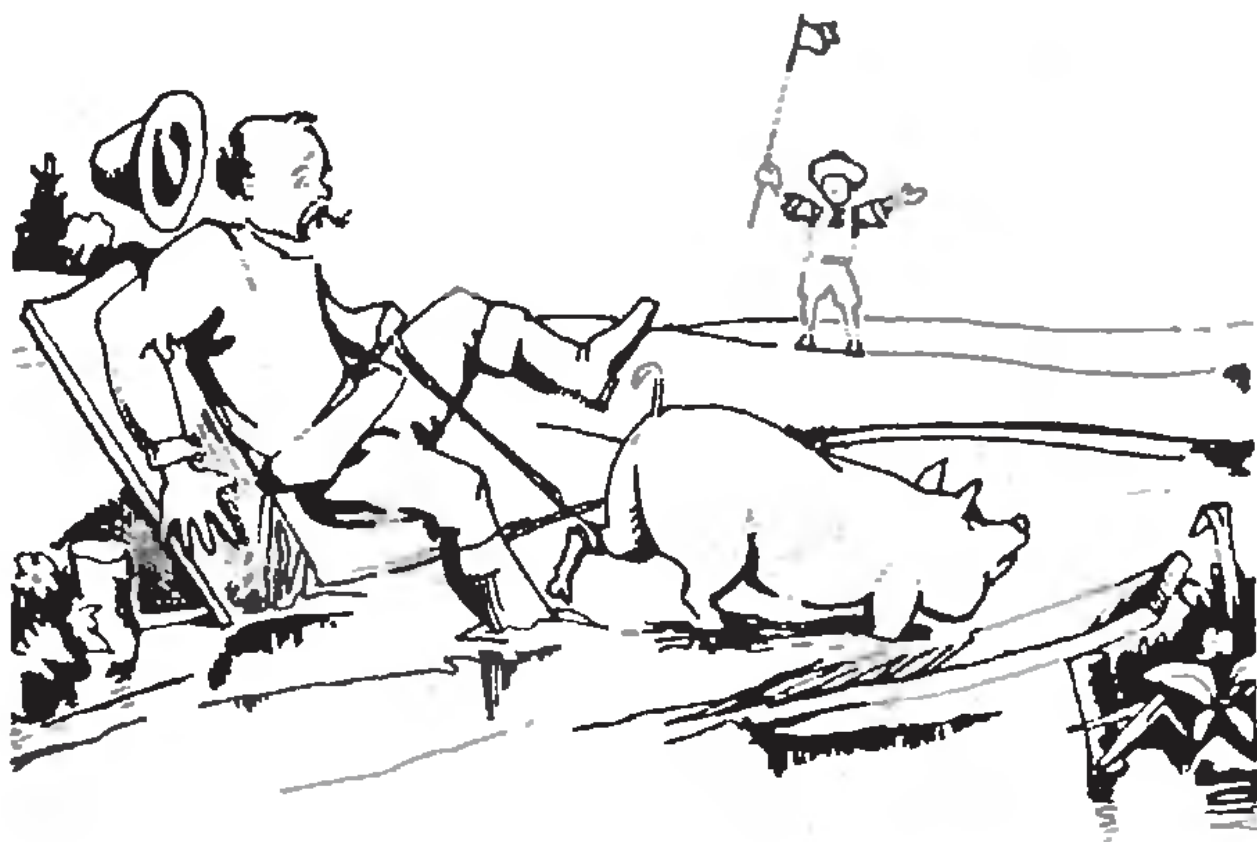
«Помагають у потребі!» —
Скинув Ромцьо клунки з себе,

Топірець узяв і скоро
В гаю вирубав підпору,
Десь знайшов що кусень дошки
І стару поправив трошки,
Й за хвилину — ані слова —
Кладка була вже готова.

Став наш Ромчик і радіє —
Помогти вже людям вміє!
Дивиться — а за хвилинку
Хтось з села надводить свинку.

Дивиться наш Ромко збоку —
Свинка йде собі нівроку,
Йде, квічить і підбігає —
Ось на кладку вже ступає!

Та чи та свиня з дуріла?
Чи йти кладкою не вміла?

Гоп! У воду! Той за ногу
Тягне свинку на дорогу.

Вперся з усіх сил ногами,
Свинка люта до безтями —
Б'ється, преться, мов сказалась,
Кладка трісь... і заломилась!

8. ПЕРША НЕМИЛА ПРИГОДА

Ромцьо наш засумувався —
Добрий вчинок не удався...
Та за мить забув ті жалі
Та й охоче рушив далі.

Йде — аж вийшов на горбочок.
Бачить — гарний там садочок,
Скраю яблунька зацвіла —
Росохата, красна, біла.

Став наш Ромцьо: що таке
На листках тих щось живеє?
То весь квіт з усеї сили
Гусельниці обліпили!

Квіт і листя об'їдають —
І нічого не лишають!
Каже Ромцьо: — Ту сваволю
Я робити не позволю!

Кинув клунок на травичку
Й на галузку невеличку
Скочив зручно й до роботи
Взявся з доброї охоти.

Гусельниці вниз скидає.
Щораз вище підлізає, —
Аж тут раптом і незчувся,
Як, бідненький, посковзнувся.

І полетів із галузи...
На чолі набив два гузи,
Геть обдерся, поранився
Й за штанятка зачепився.

І повис вділ головою,
Бідний, сіпає собою —
І нарешті з високості
Впав, аж затріщали кості.

Ой, гірка у Ромця міна!
Поранив оба коліна,
Звихнув собі ліву ногу,
Ледве вийшов на дорогу.

9. КУХАРСЬКА НЕВДАЧА

Та подумав: «Що за діло!
Хоч болить ціліське тіло.
Витривалим треба бути!..»
І за біль вже встиг забути.

Та зате наш Ромцьо чує,
Що у шлунку вітер дує, —
Страх голоден, аж вмливає,
Але скоро раду знає:

— Правда, таж я у торбинку
Взяв курятка половинку,
Як ішов із дому зрання, —
От буде смачне снідання!

Зараз курятко пригріє, —
І що голод йому вдіє!
В землю патички всаджає,
М'ясо на патик встромляє...

Ще лиш ріща наломити,
Щоб тут ватру розложити.
Це не дуже проста справа,
Але буде добра страва!..

Так міркує, а потому
В ліс побіг збирати лому.
В'язку ріща накладає,
З ліса. Скоро поспішає

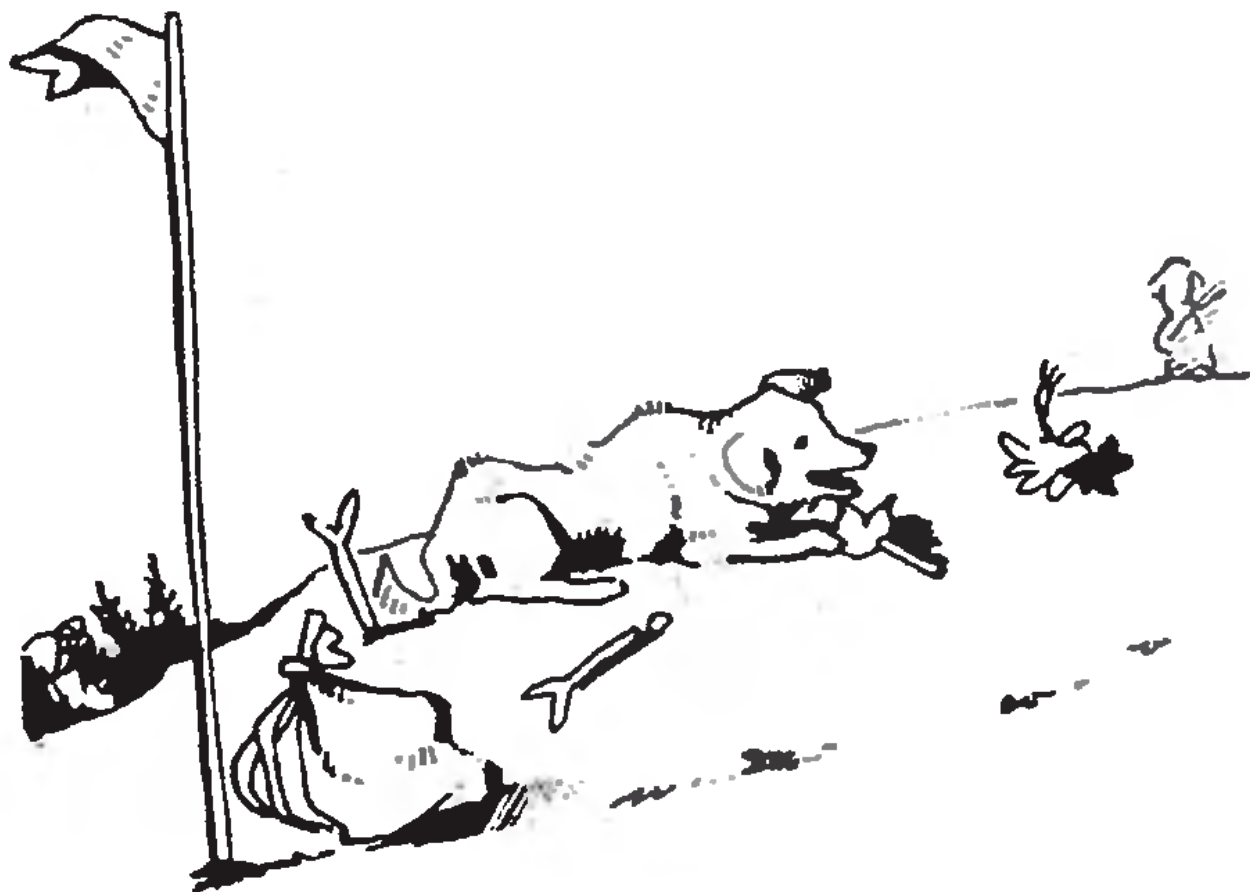

І радіє: — От прекрасно,
Зараз буду їсти масно!
Але що це? Ромко глянув
І мов камінь з дива станув!

Що це за важка пригода?
Сталася велика шкода!
Десь вже рожна не видати...
На тім місці пес кудлатий

Смачно курча заїдає
І на Ромни поглядає...

— Що за нещасливий ранок?
Вже пропав мені сніданок —
Замість доброї печені
Треба їсти хліб з кишені!

10. ТАЄМНІ СЛІДИ, ЯК У «РОБІНЗОНІ»

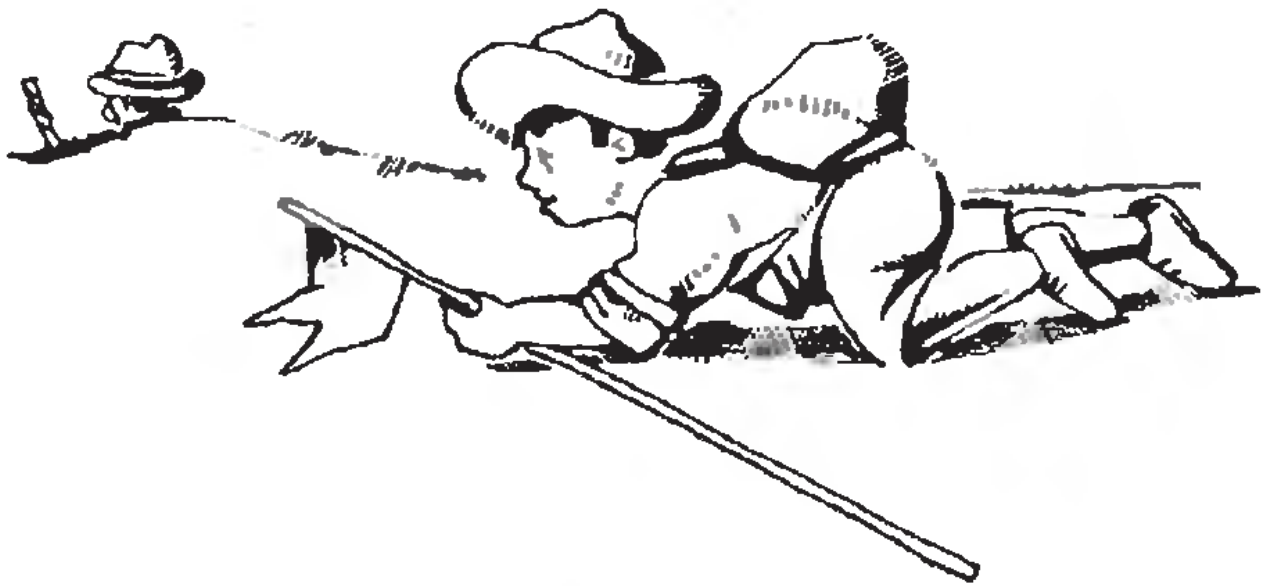
Куснем хліба підкріпився,
З джерельця води напився
Й далі любо марширує,
Смутку вже в душі не чує.

Вийшов з ліса, йде лукою, —
Бачить слід перед собою!
«Вміє йти пластун слідами!» —
Це чув Ромчик раз від мами.

Тож іде він тим слідочком.
Раптом глянув — за горбочком

Видно капелюх зелений
І патик мов застромлений!

— Пластуні там спочивають,
Певно, ватру розкладають!
На травичку прилягає
Й нишком так собі думає:

11. ПРИГОДА З КАПЕЛЮХОМ

— Я підлізу обережно
І отак неспостережно
Пластунові тому скраю
Капелюшок заміняю!

Тож-то буде там утіхи
І веселості два міхи,
Що хоч хлопець я маленький,
А такий втяв жарт хитренький.

Скаже старший: «Що робити!
Як ти вмієш так слідити,
То ти, певно, вартий того,
Щоб до куріня ми свого

Тут-таки тебе прийняли...
Що за радість! Боже милий!» —
Так хлопчина наш думає,
На горбочок підлізає.

Хап! Вхопив капелюшину!
Хтось там крикнув — впав на спину,
І схопився, і з горбочка
Покотився вниз, як бочка.

Та й наш Ромцьо налякався
І з горба назад подався...
Так оба з гори втікали,
Що в ногах лиш сили мали...

Не пластун це був на чатах —
Подорожній сів спочати...
Так і цей жарт не повівся —
Ромцьо ще страху наївся,

Але все-таки радіє,
Що слідити добре вміє!

12. НЕБЕЗПЕЧНА ЗУСТРІЧ НА ЛЕВАДІ

Відітхнув, вже страх минає,
Далі Ромко в путь рушає.
Йде — аж бачить: тут левада,
Пастушків сидить громада,

Коровки пасуться збоку.
Ромцьо приспішає кроку
Й мріє так: «Коби в тій хвилі
Пластуни прийшли тут милі...

Якби вийшли з того гаю,
Став би я ось тутки скраю
І прапорцем замахав би,
Телеграму їм післав би!...».

І прапорець взяв у руку
І всю Морзого азбуку
Він почав там повторяти —
Хоружовкою махати.

13. РОМЧИК — ТОРЕАДОР

Так прапорцем він махає,
То підносить, то спускає...

І прегарно йде вся проба...
Але раптом щось худоба
Розмахалася хвостами,
Настовбурчилась рогами.

І в ту мить одна корова
Скочила сіроголова,
Стала бігти, хвіст задерла...
В Ромця аж дута завмерла.

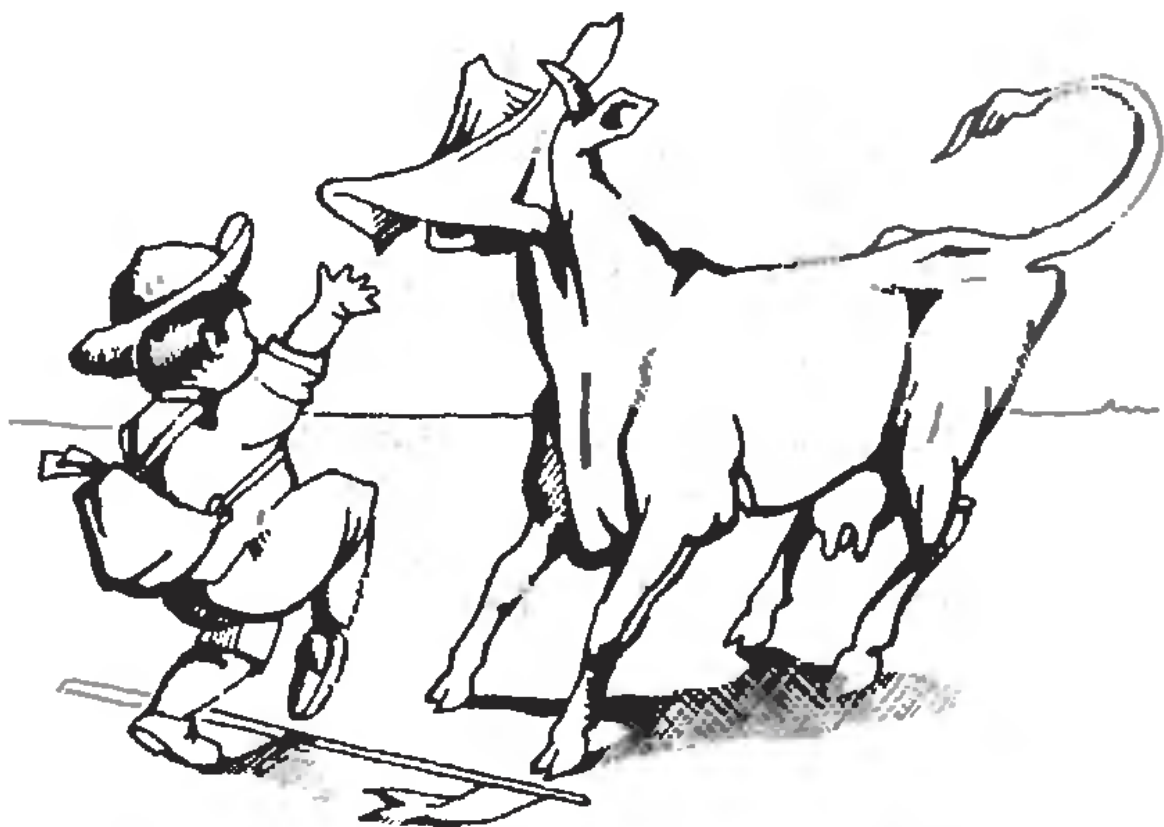
І замліло серце в грудях —
Весь тремтить і жде, що буде...

Та корова не зважає,
Мов шалена, наступає,
В знак своєї перемоги
Хоче Ромка взяти на роги!

Геть розлютилась псяюха!
Та пластун не тратить духа!
І хоч грозить небезпека,
Він розважить все здалека...

Ромцьо так почав думати:
«Тут вже годі утікати,
Це рішаюча хвилина
Ось — в траві якась хустина!»

Ромцьо захопив хустку в руки
І, добувши сил з розпуки,
Скочив враз і ту хустину
Бині на чоло закинув.

А корова закрутилась
І як стій втихомирилась.
Ромцьо пастушкам вклонився
І спокійно віддалився.

14. ПРИГОДА З БДЖОЛАМИ

Йде наш Ромчик, поспішає
І нових пригод шукає.
Ось над річкою гайочок,
В нім є вуликів рядочок.

Ромцьо чув не раз про бджоли,
Та не бачив ще ніколи
Зблизька пасіки такої,
Тож прямує кроки свої,
І під перший вулик скраю
Він відважно приступає.

Став перед саме віконце —
А на вулик світить сонце,
Бджоли пильно мід збирають.
Вилітають, залітають...

Ромцьо аж зітхнув і радо
Дивиться на ту громаду.

Та бджола не рада тому,
Як хто стане близько дому
І їй в двері заглядає, —
Зараз варту посилає...

Тож і Ромцьо в ту хвилину
За цікавість взяв провину.
Він під вічком лиш зігнувся,
А тут навіть і незчувся.

Як сторожі загуділи
І йому на личко сіли —
І жалили в ніс і в руки
Ох, погані були штуки!

Ледве Ромцьо врятувався
І від бджіл тих відігнався,
Втік далеко, сів спочати
І з жалю почав ридати.

15. ЗУСТРІЧ З ПЛАСТУНАМИ

Сів й заводить Ромцьо любий,
Слухло личко, спухли губи,
Сльози наче дощ в час зливи
«Ох, який я нещасливий!..».

Так він плаче, аж тут боком —
Хто йде шляхом рівним кроком?
Ромцьо глянув — в тім випадку
Пластунів уздрів громадку!

Стали, хлопця обступили...
Розпитали, підкріпили...
А наш Ромцьо ш крізь сльози
Розповів про повні грози

Небезпеки, і пригоди,
І про всі ті перешкоди,
Що йому недоля слала.
Наче з нього глузувала.

Розказав про тую кладку
І про свинку в тім випадку,
І про те, як там з галузи
Він упав й набив два гузи...

Як із рожна його м'ясо
Вхопив Бурко і з'їв ласо...
Як на слідах помилився,
Як з коровою там бився.
І, нарешті, як ті бджоли
Йому личко покололи.

16. ПОРАДА КУРІННОГО ОТАМАНА

Ромцьо це оповідає,
Старшина на вус мотає...
І говорить брат курінний:
— З тебе хлопець є сумлінний!

Пластуном ти гідний бути —
А зазнав ти зла й покути
Лиш для того, любий брате,
Що самий пішов із хати

І шукав пригод, маленький,
Без дозволу батька й неньки.
Та тепер вертайсь додому,
Проси маму, а потому,

Як тобі дозволить мати, —
Можеш н о в и к о м в нас стати.
Бо, як бачу, ти хоробрий —
Буде з тебе пластун добрий.

17. РОМЧИК СТАЄ НОВИКОМ

Ромцьо словом цим радіє,
Вже не плаче, не жаліє,
Попрощався і, раденький,
Він побіг домів, до неньки,

Й, повний радості й охоти,
Йй сказав про всі клопоти
І про всі свої бажання...
Й повторив своє прохання.

Мати просьбу ту вволила
Йй Ромця поблагословила,
Щоб вступив в пластунську лаву,
Всім братам на честь і славу.

А за тиждень, в гарну пору,
Рушив Ромцьо до табору.
Ось він тут само собою
Вже в пластунськiм однострою!

ББК 84Ук
ПЗ2

Художнє оформлення
Євгена КОЗАНЕВИЧА

ISBN 5 = 7745 = 0505 = 7

Підгірський Олег

ПЗ2 Як Ромчик став пластуном / Іл. **М. Фартуха**;

Худож. оформл. **Є. Козаневича**. — Львів:

Каменяр. 1992. 32 с.

Ілюстрована віршована оповідь про пригоди маленького Ромчика, який мріє стати пластуном. Перевидання книжки здійснюється за першодруком 1936 р. (Львів: Світ дитини).

Для дошкільного та молодшого шкільного віку.

П $\frac{4803640102 = 005}{92}$ Інформ. листок

ISBN 5-7745-0505-7

ББК 84Ук

ЛІТЕРАТУРНО-ХУДОЖНЄ ВИДАННЯ

**Підгірський Олег
ЯК РОМЧИК СТАВ ПЛАСТУНОМ**

Для дітей дошкільного
і молодшого шкільного піку

Ілюстрації Фартуха Михайла

Художнє оформлення
Козаневича Євгена Любомировича

Редактор Д. І. Сапіга
Художній редактор В. І. Сава
Технічний редактор В. І. Франчук
Коректор М. І. Ткач

Здано на складання 08.06.92. Підписано до друку 29.06.92.
Формат 60x90 1/32. Папір офс. № 1 Гарнітура літературна.
Офсетний друк. Умов. друк. арк. 1. Умов. фарб. відб. 1,25.
Обл. вид. арк. 099. Замовлення 2021.

Видавництво «Камінь», 290008, Львів, Цедвільна, 3.
Золочівська районна друкарня, 293100.
м. Золочів Львівської області, вул. 8 Березня, 8.